СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК LIX. Ч. 220. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 21-го ВЕРЕСНЯ 1951. — No. 220. JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, SEPTEMBER 21, 1951. VOL. LIX.

П'ЯТЬ ЦЕНТІВ в Злуч. Дер. Америки СІМ ЦЕНТІВ Закордоном — Тел. „Свободи": BErgen 4-0807, 4-0237 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 — FIVE CENTS in the U. S. of America SEVEN CENTS Elsewhere

ГРОСС ВІДМОВИВСЯ СВІДЧИТИ, СУД ЗВІЛЬНИВ ОБВИНУВАЧЕНИХ ПОЛІСМЕНІВ

Ню Йорк, 19 вересня. — Після майже дворічної підготови до судової розправи, на шостий день самого процесу проти 18 поліційних урядовців і полісменів в повітовім суді Кінґс, у дільниці Бруклин, прокуратор Майлс Ф. МекДоналд заявив керуючому судді Семюелові Лібовіцові, що він відкликає обвинувачення в хабарництві і змові недопустити до виміру справедливости проти усіх підсудних і ставить внесок на їхнє звільнення від вини й кари. Як причину такого домагання прокуратор подав відмову ключевого свідка Гері Ґросса складати свідчення проти обвинувачених, бо це свідчення мало бути найважливішим доказом вини обвинувачених. Після того прокуратор і його помічник, Джуліюс Гелфґанд кинулися на крісла і заплакали з жалю, що їхня двадцятимісячна підготовча праця зійшла на нівець і що їм не вдалося добитися справедливого присуду людям, які спричинили забагнення усієї громадянської моралі в місті Ню Йорку тим, що побирали мільйонові хабарі від Ґросса, як власника підпільного підприємства для незаконного сприймання ставок на заклади на кінські перегони і тому подібні речі. Суддя Лібовіц, вислухавши внесок прокуратора, погодився з ним і звільнив підсудних.

Ґросс відмовляється свідчення, щоб рятувати свою рідню.

Коли помічник прокуратора Гелфґанд почав ставити питання Ґросові в середу ранком, свідок відмовився, нагадуючи, що він учора склав заяву, що не буде більше віповідати. Після того він почав тікати з судової залі і щойно на наказ судді судова поліція силою привела його назад на призначене для свідків крісло. Суд-Суддя благальним тоном хотів спонукати свідка до відповідей, одначе Ґросс почав провокативно поводитися супроти судді, роблячи йому закиди, що суддя наказав тримати його у тюрмі під час допитів перед слідчою судейською лавою, хоч перед тим він мав розмову з суддею про обвинувачення. Щоб заспокоїти судейську лаву, суддя Лібовіц чачитав записки із своєї розмови з Ґроссом в судовім будинку, яка відбулася рік тому. Із записок виявилося, що Ґросс уже тоді відмовлявся складати свідчення, бо, на його думку, такі свідчення скомпромітують не одного-двох поліціянтів, але цілі сотні осіб, отже і

(Закінчення на стор. 3.)

ПАЛАТА СХВАЛИЛА НОВІ ПОШТОВІ ОПЛАТИ

Вашинґтон. — Повна Палата Репрезентантів схвалила законопроєкт про підвищення поштових оплат на всі роди посилок, щоб дістати $126,000,000 на поштові видатки. Це причиниться до зменшення півбільйонового річного дефіциту поштового департаменту. Окремо ще буде голосувати палата над підвишкою платень для поштових службовців, яка ставитиме загально $251,000,000. З нових постанов найважливіша підвишка ціни поштових карток і відкритих листів з одного на два центи, при одночаснім затриманні трицентової оплати на звичайні листи. Тому, що в Сенаті перейшли деякі відмінні постанови в новому законопроєкті, прийде до вирівнання цих різниць на спільній конференції обох палат. Одначе обидві палати схвалили підвишку на 30 відсотків на оплату поштових посилок другої кляси, які охоплюють газети, журнали й інші періодичні видавництва.

ПИСЬМЕННИК НАЗВАВ СОТНЮ КОМУНІСТІВ

Лос Анджелес. — Письменник Мартин Берклі, автор сценаріїв, який діяв з комуністами і був членом партії в рр. 1937-43, назвав по імені сотню визначних осіб з фільмового світу в Голівуді й на Бродвеї, які належали до Комуністичної партії і працювали в більших студіях упродовж його чотирнадцятирічної праці в Голівуді. Цю заяву склав Бреклі на переслуханні конґресової комісії неамериканських діянь, яка приїхала сюди на допити. Мартін признав, що він вислав комісії заперечення своєї приналежности до Комуністичної партії „з глупої паніки". Він заявив, що пізніше багато таких членів, як і він сам, покинули партію. Серед чолових осіб з Голівуду Мартін згадав такі імена письменників: Ліліян Гелман, Дороті Паркер і її чоловік Алан Кембел, Едвард і Джером Ходоров, Дан Джеймс і Теодор Склар. З акторів назвав між ін., Гаверда Лосона. Через таких акторів і письменників ішли мільйони на большевицькі цілі, казав Мартін.

ТРУМАН ЗАКЛИКАЄ А.Ф.П. ДО БОРОТЬБИ ПРОТИ НЕБЕЗПЕК

Сан Франсіско. — През. Труман видав заклик до повної боротьби для врятування Злучених Держав і їх установ, які, як написав президент „виставлені на небезпеку, як ще не були наражені ніколи раніше". Цей заклик зробив президент у посланні до сімдесятої річної конвенції Американської Федерації Праці. „Установи загрожені небезпекою комуністичної аґресії, небезпекою інфляції з її тягарем для великої кількости наших громадян, як теж небезпекою реакції таки серед нас самих від людей, які хочуть повернути годинник назад, які хочуть знівечити увесь суспільний та економічний поступ, що його ми досі зробили, і від осіб, які використовують небезпеку комунізму, як заслону для своїх напастей на самі підстави наших громадянських вольностей" — написав Труман. Потім ще пригадав: „Це справжні небезпеки, яким ми мусимо протиділати „спільною співпрацею організацій і поодиноких громадян". За таку організацію, що здатна до боротьби проти небезпек вважає президент Американську Федерацію Праці, якій саме складає привіт.

В АМЕРИЦІ

● **Уряд відпекується обов'язку** заборонити кореспондентам совєтської пресової аґенції ТАСС являтися в конґресових ґалеріях підчас засідань. Каже, що це справа самих журналістів.

● **Нема кандидатів на урядові посади** в бюрах стабілізації платні, які дають дохід від $2,200 до $10,000 річно. Дистриктовий директор бюра в Ню Йорку каже, що на 213 таких позицій в нюйорській окрузі — 72 незаповнених.

● **Судді втішаються прихильністю населення**, твердить суддя Гаролд Медіна, що керував розправою в Ню Йорку, коли судили комуністичних верховодів. Він каже, що не мають симпатії судді, які тільки кричать і б'ють молотками підчас процесу.

● **Два совєтські делеґати на конференцію** для підписання договору про мир з Японією в С. Франціско не вспіли вісти на потяг до Вашинґтону і ще досі не приїхали. Совєтська амбасада висловлює здогад, що вони ось-ось являться. Імена делеґатів: Константин А. Єфремов і Сергій А. Петров, обидва секретарі амбасади.

ГЕН. ДВАЙТ АЙЗЕНГАВЕР, головний командант аліянтських військ в Европі, переходить перед почесним британським віддлом в Ганновері, Німеччина, під час великих воєнних вправ, в яких взяли участь американські, британські, французькі, норвежські, бельгійські і данські частини командуваної ним европейської армії. Біля з ген. Айзенгавером (зправа) є ген. сер Джон Гардінґ, головний командант британських військ в Німеччині, що командував маневрами.

СТВОРЕНО ЕКЗЕКУТИВНЕ БЮРО АТЛАНТІЙСЬКОГО ПАКТУ

Оттава. — Північно-Атлантійська Рада, зложена з міністрів закордонних справ 12-ти країн Північно-Атлантійського Пакту, рішила на своїх вчорашніх нарадах створити окреме екзекутивне бюро, завданням якого буде координувати і розв'язувати складні проблеми розподілу і покриття коштів озброєння і оборонної підготовки західно-европейських країн. Екзекутивне бюро очолюватимуть фінансові і господарські спеціялісти трьох західних великодержав: Аварел Гарриман, спеціяльний дорадник президента Трумана в закордонних справах; Гюґ Гейтскел — британський канцлер скарбниці; та Жан Моннет, автор французького пляну відбудови. Крім того, на вчорашніх нарадах в Оттаві заіснували ще такі події: 1. Представники Данії і Норвегії одержали інструкції для апробати рекомендації Ради відносно прийняття до Атлантійського союзу Греції і Туреччини; 2. Підготовано „Оттавську деклярацію" про змагання договірних країн до затіснювання господарської і культурної співпраці, з кінцевою метою майбутнього ще тіснішого політичного союзу; 3. Американський представник Филип Джессуп зложив офіціяльну заяву, в якій Злучені Держави закликають до збільшених і відповідно „збалансованих" оборонних зусиль договірних країн; 4. Міністри закордонних справ Злучених Держав, Британії і Франції прийняли принцип провірки італійського мирового договору, з окремою британською рекомендацією, щоб Італія сама намагалась порозумітись з Югославією та договоритись з нею щодо Трієсту. Наради в Оттаві мають бути закінчені вже сьогодні.

ІТАЛІЯ ХОЧЕ ПЕРЕГОВОРЮВАТИ З ЮГОСЛАВІЄЮ

Рим. Італійський уряд запропонував вчора урядові Югославії переговори для полагодження всіх справ, що стоять ще на перешкоді до встановлення нормальних і добросусідських відносин та „мирної співпраці" між обома країнами. Офіціяльну пропозицію в цій справі передало вчора італійське міністерство закордонних справ югославському амбасадорові в Римі. Італійський уряд вважає, що ці неполагоджені справи витворюють хвилювання та „погану кров" серед населення обох країн, що проявляється в пресі і навіть в дипломатичних заявах, створюючи небажане напруження. На першому місці тих „неполагоджених справ" кладе італійський уряд проблему вільної території Трієсту, що буде правдоподібно теж головним предметом розмови між італійським премієром де Ґаспері та президентом Труманом під час їхньої зустрічі у Вашинґтоні з кінцем цього місяця. В італійській ноті сказано, що це італійське бажання наладнати добросусідські відносини з Югославією не залежить від останніх змін в закордонній югославській політиці та в зміні її міжнародного положення.

ЗАГАЛЬНІ ВИБОРИ В БРИТАНІЇ ВСТАНОВЛЕНО НА ДЕНЬ 25-ГО ЖОВТНЯ

Лондон. — Британський премієр Клемент Атлі повідомив вчора ввечорі, що він запропонував королеві розв'язати теперішний парлямент так, — щоб загальні вибори в країні могли відбутися в дні 25-го жовтня. Тим самим, парлямент мав би бути розв'язаний 4 або 5-го жовтня. Проголошення нових виборів в Англії закінчує складну ситуацію лейбуристського уряду, що мав в парляменті більшість заледви кількох голосів та завжди стояв під загрозою провалу. Головною проблемою в нових виборах буде справа соціялізму в країні. Деяка кількість лейбуристів вважала, що було б ліпше залишити ще на деякий час теперішню непевність і не рискувати евентуальною втратою влади в країні. — Проте, премієр Атлі вважає, що загальне положення в країні і в світі, зокрема все ще грізна господарська криза в Англії та безвиглядність війни в Кореї і англо - іранського нафтового конфлікту, вимагають теж виразнішого становища англійського народу, що може виявитись тільки в загальних нових виборах. Виборча кампанія почнеться в Британії безпосередньо після того, як король встановить дату розпущення теперішнього парляменту та офіціяльно проголосить нові вибори.

НОВІ ПРОБЛЕМИ НА ЗБОРАХ ЗУАДК

Филаделфія. — Злучений Український Американський Допомоговий Комітет інтензивно продовжує підготовку до своїх Третіх Загальних Зборів, що мають відбутися тут в днях 12, 13 і 14-го жовтня. З кожним днем напливають нові зголошення участи в Зборах. На самих Зборах будуть обговорені важливі нові проблеми ЗУАДКомітету, які виникають перед ним у зв'язку з недалеким вже закінченням головної в дотеперішній його праці переселенчої акції, як теж у зв'язку зі загальним положенням. При цій нагоді Український Народний Союз пригадує своїм відділам, щоб вони поробили всі можливі заходи для висилки своїх представників на ці збори та продовжували свою передову ролю в благородній праці цеї важливої гуманітарної інституції.

Величаво заповідається теж влаштовувана з нагоди Зборів ЗУАДК мистецька імпреза, що відбудеться в суботу, 13-го жовтня, в залі місцевого Опера Гавзу, та на якій виступить генеральний прокуратор Злучених Держав Говард Мек Ґрат. В програмі імпрези є виступи Українського Театру під дир. В. Блавацького та Театр-Студії Йосипа Гірняка, виступ хору „Думка" з Ню Йорку під проводом Л. Крушельницького і Злучених Хорів міста Филаделфії під проводом Р. Оранського, як теж сольові виступи піяніста проф. Р. Савицького і балерини Роми Прийми. Організовану участь в імпрезі беруть всі місцеві організації, — зокрема українські ветерани американської та українських армій, як теж пластуни й інші організації молоді. В рямках Зборів буде влаштована теж окрема мистецька виставка, якою займається спеціяльний комітет мистців, що його очолюють пп. С. Литвиненко, Андрусів, Меґик і Мухин. Загальні Збори ЗУАДКомітету будуть тим самим громадською подією великого значення.

Українську маніфестацію в Ню Йорку відложено до 11-го листопада

Ню Йорк. — З поінформованих джерел довідуємося, що заповіджену на 21-го жовтня велику українську маніфестацію проти російського комуністичного імперіялізму відложено з організаційно - технічних мотивів до 11-го листопада. Так само довідуємось, що вона не буде попереджена демонстрацією по вулицях, бо в неділі дозволяється тільки на походи релігійно-патріотичного, а не політичного характеру. Демонстрацію по вулицях відложено на пізніше на інший день.

ЧЕРВОНІ В КОРЕЇ ПРОПОНУЮТЬ ВІДНОВЛЕННЯ ПЕРЕГОВОРІВ

Токіо, 20. вересня. — Комуністичне головне командування в Кореї виявило сьогодні вранці свою готовість відновити переговори в справі перемир'я, що були перервані ним в дні 23-го минулого місяця під закидом порушення аліянтами невтральности Каесонґу, місця переговорів. Повідомлення про відновлення переговорів передала радіовисильня з Пейпіну в офіціяльному посланні північно-корейського премієра Кім Іль Сунґа і комуно-китайського команданта ген. Пенґ Теґуаї до аліянтського головного команданта на Дамекому Сході, ген. Ріджвея. Теж аліянтські зв'язкові старшини, що на пропозицію червоних зустрілись з ними в неозначеній ближче цілі в Кореї, негайно вернулись назад до аліянтського „мирового табору" біля Каесонґ, правдоподібно з текстом комуністичного звернення до ген. Ріджвея в справі відновлення переговорів. В своєму посланні комуністи пропонують „негайну акцію" і хоча все ще стоять при своїх закидах щодо „порушення невтральности" аліянтами, проте вже приймають аліянтське вияснення і виправдання за визнаний аліянтами один випадок помилкового обстрілу невтральної зони заблуканим аліянтським літаком. В комуністичному посланні сказано: — „Щоби неполагоджені попередні випадки дальше не були перешкодою для продовжування переговорів з обох сторін, ми пропонуємо, щоби обі делеґації негайно відновили переговори в справі перемир'я в Каесонґ, без потреби дальшої дискусії над передумовами відновлення переговорів." Тим самим комуністи обстоюють, щоби переговори породовжувалися в Каесонґ, відкидаючи попередню пропозицію ген. Ріджвея щодо перенесення їх в інше місце, в якому не було б загрози порушення його невтральности, як теж резиґнують із запропонованого ген. Ріджвеєм попереднього обговорення передумов дальших переговорів. Натомість вони пропонують, щоби на першому місці в порядку нарад поставити справу створення відповідної комісії, що в майбутньому розглядала б евентуальні нові порушення, чи закиди такого порушення. З аліятнського боку ще немає офіціяльної відповіді на ці пропозиції червоних, але є всі причини здогадуватися, що ця відповідь буде позитивна та що переговори будуть відновлені в найближчому часі.

БОЇ В КОРЕЇ ПРОДОВЖУЮТЬСЯ ЗІ ЗМІНЛИВИМ ЩАСТЯМ

Токіо. — Бої на корейському фронті, головно на його центрально-східному секторі, продовжувались зі змінливим щастям теж вчора. В районі на північ від Янґґу червоні перейшли до протинаступу і відібрали від аліянтів здобуту ними попереднього дня важливу стратегічну гору, що опановує околицю. Свій протинаступ червоні почали вже від самого ранку та продовжували його кількома наворотами, не зважаючи на свої великі втрати. Аліянти, не маючи часу відповідно закріпити цю новоздобуту ними позицію, залишили її знову комуністам. На інших секторах фронту приходило тільки до патрульних перестрілок і артилерійських двобоїв без більшого стратегічного значення. Натомість вчора знову відбулася велика битва в повітрю, в якій взяло участь всіх 112 аліянтських і ворожих боєвих турбо-літаків. Після довшої перерви в повітряній активності, комуністи вислали вчора зі своїх „протеґованих баз" в Манджурії свої літаки, пробуючи знову поставити в сумнів повне аліянтське опанування повітряних просторів над Кореєю. В кількох повітряних сутичках один ворожий літак був збитий, а дев'ять пошкоджених. Всі аліянтські літаки вернулись на свої бази. Аліянтські воєнні кораблі продовжували облогу ворожих портів і на сам тільки Вонсан вистрілено понад 2,000 артилерійських ракет.

СТО МІЛЬЙОНІВ НА ВІЙСЬКОВУ ОРГАНІЗАЦІЮ ВТІКАЧІВ З СОВЄТІВ

Вашинґтон, 19 вересня. — Конференція Сенату й Палати Репрезентантів переводить наради над вирівнянням різниць між постановами законопроєкту для допомоги чужинним країнам і країнам з Атлантійського Пакту. Обидві палати погодилися м. і. на фінансування військової діяльности втікачів з країн за Залізною Заслоною. Цю справу порушили в Сенаті, а представники Палати Репрезентантів прийняли тепер її на розгляд. За цією постановою мають асиґнувати $100,000,000 „для усіх вибраних осіб, що втікли з Совєтського Союзу, Польщі, Чехословаччини, Угорщини, Румунії, Болгарії, Альбанії, Литви, Латвії й Естонії чи з опанованої комуністами частини Німеччини й Австрії, або й з інших країн, що опинилися під Совєтами, щоб таким способом зорганізувати військову силу для підтримання Організації країн з Атлантійського Пакту або для інших цілей". Також ухвалили призначити надвишку військових матеріялів і устаткування, які можна буде використати на підставі такої постанови.

На конференції радять ще над способом адміністрації нового приділу на військові потреби чужинних держав, розподілу ...

НОВА ХВИЛЯ КОМУНІСТИЧНОГО НАРОДОВБИВСТВА В КИТАЮ

Гонґ Конґ. — З опанованого комуністами китайського континенту наспіли нові повідомлення про грізне своїми жорстокостями і в своїх розмірах народовбивство, що його повнюють комуністи над китайським населенням. З Шанхаю офіціяльно повідомлено про новий масовий розстріл 119 „контрреволюціонерів", засуджених вуличним „народним судом". Сотні інших засуджено на довговічну каторгу. З офіційних повідомлень виходить, що тільки в одній провінції Квантунґ жертвою дотеперішнього комуністичного народовбивства впало понад 28,000 „контрреволюціонерів", крім 52,000. „зліквідованих" анти-комуністичних партизанів.

АНГЛІЯ КУПУЄ НАФТУ В РУМУНІЇ

Лондон. В місцевій пресі появилося повідомлення, що зліквідована націоналізаційним законом в Ірані Англо-Іранська Нафтова Компанія замовила 200,000 тон нафти в під-совєтській Румунії, щоб ними заповнити ті прогалини в своїх нафтових потребах, які постали внаслідок подій в Ірані. „І так росіяни, від яких Моссадех і його банда сподіються вигоди, користають на іранській глупоті" — пише лондонський „Івнінґ Стандард". Куплена в Румунії нафта має бути перевезена з румунського порту Констанца до британських нафтових резервуарів в районі Середземного моря і буде використана для потреб англійських кораблів. Вона має бути доставлена ще перед закінченням цього року. Рівночасно з Вашинґтону повідомлено, що Аварел Гарриман, делеґований президентом Труманом посередник в англо-іранському нафтовому конфлікті, знову звернувся до Ірану зі закликом до мирного полагодження конфлікту, що тепер вже залежить виключно від іранського уряду.

В СВІТІ

● **Москва вирішила закрити 10 із 12 шляхів**, що сполучають Західний Берлін із французькою, американською і британською зонами. Аліянтські урядовці добачають у цьому частину кампанії Совєтів, що має на меті зробити позицію аліянтів у Берліні беззахисною.

● **Загреб, друге величиною місто** Югославії, презентувало для ЗДА великий розташований у центрі будинок для консуляту ЗДА і культурного американського центру.

● **На 12 років тюрми засуджені** за шпигунство два члени ордену єзуїтів у Польщі порядком переслідувань, що спалахнули знов у зв'язку з неспокоєм в країні.

● **Розбудови наземних, морських і повітряних сил Японії** за допомогою ЗДА ,з армією щонайменше на 20 дивізій — вимагає одна права японська група.

● **Наступник марш. Роммеля** в славетному німецькому Африканському Корпусі, ген. Людвіґ Крювел заявив, що його старе з'єднання готове знову взятися за зброю захищати Захід. Він обіцяє льояльність до демократії.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily exxcept Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$ 5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75
В Джерзі Ситі і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$12.00	One year	$12.00
На пів року	$ 6.50	Six months	$ 6.50
На три місяці	$ 3.50	Three months	$ 3.50
Число з понеділка (з англійською частиною):		Monday'sissue (the Ukrainian Weakly, English language supplement):	
На рік	$ 3.00	One year	$ 3.00
На пів року	$ 2.00	Six months	$ 2.00

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ЗА АКТИВНУ УЧАСТЬ

Хоч остання доба визвольних змагань українського народу триває уже понад 30 років, ще ніколи за цей довгий час не було в Америці такого серйозного підходу до української справи, як тепер. Але також щойно тепер зачинають в Америці серйозно розбирати питання Росії, себто справжньої Росії, а не тієї про яку так довго викладали по американських університетах росіяни чи русофіли, старої чи нової дати, та на яку американські політичні діячі дивились як на природну, тривку будівлю. Тому саме, як тільки почала виходити наверх правда про Росію, неможливо було вже закривати цілковито — як це бувало в минулому — також і правду про Україну, а з нею і про український нарід та його змагання.

Навіть і тепер піднімаються ще й такі голоси про Україну, які бажали б її зіпхати на заднє місце, звести до внутрішньої справи Росії. Дехто навіть заперечує саме існування українського питання. Та все це не входить в рахубу там, де ведеться на цю тему серйозна дискусія. Знову ті некультурні й образливі для українців голоси, що появляються час від часу в нюйорському „Новому Русскому Слові", авторами яких мали би бути малороси чи росіяни, сюди взагалі не належать. Ми говоримо про серйозні статті в американській пресі англійською мовою, що їх пишуть особи з відомими в Америці іменами та вплив яких відбивається на американській закордонній політиці й на відчуванні американського загалу. Тут уже, коли й не подобається нам наставлення тих осіб до України і коли їхня арґументація основана на незнанні, а навіть позбавлена глибоких принципів, іґнорувати їх не можна. За ними треба слідити і на них реагувати в переконанні, що розум переможе, а мораль заважить.

З практики знаємо, як довго забирає часу, щоб переконати щодо слушности українських самостійницьких змагань американців навіть політично ліберальних і в душі благородних, які не являють собою ворогів українського народу. Добре знаємо, як мало ще й нині американців, які — хоч загально вважаються знавцями Сходу Европи — визнавались би добре на тому, які національні процеси перебули останніми десятками років народи, підбиті й гноблені Росією. Хто з них може справедливо оцінити те, що він почує від скитальців, які недавно вийшли з Совєтів, особливо, коли вони говорять про національне питання, підпольну акцію і т. п. Вилієм Генрі Чемберлин, безсумнівно чесний і ліберальний журналіст, пише, наприклад, в „Нью Лідер" (з 17 вересня), що „ніяка організація поза совєтськими кордонами не може, розсудливо беручи, приписувати собі право авторитетно говорити від імени російського народу, чи про такі народи Совєтського Союзу, як український, кавказькі та центрально - азійські". Він дораджує американцям не бути по чиймусь боці в спорі між росіянами, що домагаються для Росії кордонів з 1938 року, і не-росіянами, а „зокрема українцями, безкомпромісовими сепаратистами, що виявляють досить багато недовір'я як до росіян, так і комуністів". Він переконаний, що розмови на цю проблему мають і матимуть „академічний характер" так довго, поки Совєти не заваляться, а тоді вже самі „події розв'яжуть це на свій лад". Тому дораджує стояти у таких справах на принципі самовизначення народів і далі цього не йти. Найважніше: скріпляти демократичний і проти-комуністичний фронт, пише Чемберлин.

Ми навели цей приклад тільки на те, що з такими голосами нам треба рахуватись, бо з них формується нова американська концепція у відношенні до Сходу Европи. В ту концепцію треба вкладати і нам усе наше знання і ввесь наш досвід — поки час.

РАСИЗМ

Ті поодинокі випадки нездорових расових взаємин, що мали місце останніх місяців у деяких місцевостях ЗДА, як от побиття негрів у Шікаґо чи відмова хоронити забитого на фронті в Кореї вояка ЗДА індіянського походження на місцевому кладовищі одного американського містечка, совєтська преса використовує для ошуканської пропаґанди проти Америки, закидуючи їй безоглядний расизм, нібито ще гірший за колишній німецький. Про те, що урядові чинники і громадськість гостро і однодушно засудили виновників шикагівського інциденту, що президент Труман розпорядився похоронити вояка — індіянина на національному кладовищі Арлінґтон у Вашінґтоні поруч із найвизначнішими могилами героїв американського народу, про те, що негри масово учаться в університетах, посідають високі громадські і державні становища в ЗДА, що вони урівняні законами і практикою ЗДА в усіх правах з білими про те, що саме негр став улюбленим у ЗДА чемпіоном спорту — про все це і подібні факти не пише совєтська російська преса.

Та хто знає реальний стан расової проблеми в СССР, той не здивується расовій демагогії російських большевиків. Вони бо своїм галасом хотять здобути прихильність позаевропейських народів і затулити свою власну злочинну расову політику. Теорія про вищість російського народу супроти українського, білоруського та всіх інших підросійських націй доведена Кремлем до такого клясичного завершення, що їй міг би позаздрити сам Ґеббельс. Відповідно до цієї московської теорії про якусь містичну вищість російської нації провадиться і державно-політична практика сучасної Москви: наказ поневоленим націям усю культурну творчість підпорядкувати російським зразкам, як „вищим", хвалити тільки все російське і „самокритикувати" все неросійське, винищення національних кадрів і зміна їх російськими або проросійськими, вигублення мільйонних націй голодом і депортацією, знищення татар у Криму, калмиків, інгушів і чеченців, балкар та німців Поволжя, суцільна русифікація і фактичне усунення національних мов із практики вищих і середніх державних установ в „національних республіках" СССР — подібного расизму в практиці мабуть взагалі ще не знав світ. Москва має що прикривати деклямаціями проти расизму американців!

Расизм у нашому столітті став нерозлучним супутником тоталітаризму, як колись він був супутником рабовласницьких і феодальних систем. Расизм стоїть у непримиренній суперечності з головними тенденціями розвитку сучасного світу. По-перше, расизм стоїть колодою на шляху відродження досі поневолених націй і суперечить духові всякого великого національного відродження. І друге — расизм суперечить іншій великій тенденції сучасного світу — об'єднанню його в один життьовий соціяльний організм. На расизмі сьогодні не збудувати ні самостійної нації, ні Об'єднаних Націй. І навіть імперії не збудувати тепер на расових підвалинах, про що свідчать всі головні факти першої половини XX-го сторіччя.

Українська визвольна боротьба мала перед собою таких ворогів як польський і німецький расизми, а російський расизм і тепер являє собою головну і смертельну небезпеку для України. Тому расизм, як ідеологія, в українських визвольних політичних середовищах не має органічного місця ні тривалого успіху.

П. Книжник.

ЩО ТАКЕ ОРГАНІЗАЦІЯ "FREE RUSSIA FUND"

II.

У своїм вступі до книжки, виданої Джорджем Фішером, директором „Фрі Рошя Фонд" за гроші тієж організації автор згадав, що американському громадянству треба знати, яка посовєтська Росія бажана для Америки, щоби знати яку позицію має посісти „Фрі Рошя Фонд" щодо совєтських збігців, яким задумує помагати. Тому він на першому місці, як сам пише, публікує відому статтю Джорджа Кенана, президента „Фрі Рошя Фонд" під заголовком „American and the Russian Future", „Політичні погляди, викладені Кенаном у цій статті, мають бути провідними нормами у трактуванні совєтських збігців та в допомозі їм. Річ природна, що треба й американським українцям пригадати собі до якої посовєтської Росії буде „Фрі Рошя Фонд" прямувати у своїй праці щодо допомоги совєтським збігцям.

Стаття Кенана, про яку мова, первісно була надрукована в дуже впливовім американськім журналі „Форейн Афферс", тепер вона передрукована в книжці „Фрі Рошя Фонд" виданій директором Фішером. Вона була вже коротко реферована на сторінках українсько-американської преси та викликала серед еміґрації неросійських народів СССР однодушно неґативний відгомін. Основна критика тієї статті появилася в „Українськім Квартальнику", виданім Українським Конгресовим Комітетом англійською мовою. Рівнож у репрезентаційнім подібнім журналі американських вірмен: „Арменіен Ревю" була також дуже велика річева стаття, яка доводила, що погляди Кенана незгідні не тільки з засадами американізму, але також з основними правами людини. Які ж погляди висловлює Кенан, президент „Фрі Рошя Фонд", на тему майбутньої посовєтської Росії, бажаної для американців.

Кенан слушно вважає, що Америці конче треба мати реалістичний підхід до майбутньої, посовєтської Росії без огляду на те, чи ця нова Росія має прийти по новій, третій війні чи по якімсь внутрішнім катаклізмі в Совєтах. Від цього залежить перемога чи остаточна поразка Америки в російській справі.

Кенан визнає, що Росія ніколи не мала демократичних традицій та годі сподіватися, щоб вона могла утворити демократичний уряд на подобу американської демократії, тому Америка мусить бути толерантна і розуміти, що тільки з часом у Росії витвориться демократична влада. Тут Кенан під Росією розуміє очевидно теперішній Совєтський Союз в його повних границях, звідси його твердження правдиві, коли мова про Московщину, і помилкові, коли йде про неросійські країни совєтської імперії, з яких багато має старі демократичні традиції, зокрема Україна.

Для Кенана Росія це цілість, свого роду однородна політична нація й такою вона повинна лишитися. Признає він остаточно право стати самостійним трьом балтійським народам, одначе і їм радив би увійти в тісний зв'язок з посовєтською Росією, але більше нікому. Америка повинна вдоволитися, коли посовєтська Росія сповнить три умовин: зуміє встановити пристойні міжнародні зв'язки з іншими державами світу, коли не буде застосовувати в себе примусової праці в індустрії та рільництві, себто коли не буде в майбутній Росії поневолення людей праці. Вкінці Америка повинна задовольнитися, коли майбутня Росія" не буде накладати **гнобительського ярма на інші народи, які вже мають якийсь інстинкт та здібність самоокреслення**". Це для Кенана, президента „Фрі Рошя", вистачає, щодо майбутньої Росії.

Про прямування неросійських народів до власного державного життя Кенан дослівно таке пише у своїй статті, передрукованій в першім підручнику організації „Фрі Рошя Фонд"; **„Коли ж народи в цій частині світу стануть думати про свої національні границі та про меншинні проблеми в такім напрямі, як вони думали у минулому, і стануть думати далі про них, американці найкраще зроблять, коли скинуть із себе всяку відповідальність за такі погляди чи становища в тих справах... бо вони мають мало або нічого спільного зі справою людської свободи".**

Для національних справ Кенан не має ніякого розуміння, а національні рухи вважає за якісь неприродні вибуялі претенсії мовних груп. Коли будуча Росія відповість тим трьом основним вимогам, про які мова вище, то Америка нехай не денервується, що в Росії не буде зразу демократії, нехай позволить тим справам розвиватися без чужої інґеренції. **„Лишім їм час, пише Кенан, дозвольмо росіянам бути росіянами; дозвольмо їм розв'язувати свої проблеми за їх власними методами"**, себто справи неросійських народів радить Кенан, віддати виключно в руки росіян.

Чи і який обсяг автономії згодом дістануть поодинокі народи, це на думку Кенана виявиться пізніше. Він вважає це за внутрішню справу Росії, яку росіяни повинні розв'язати власними методами, бо демократія не скоро буде в Росії.

Для економічних інтересів Росія повинна буди збережена як цілість, а господарство поодиноких країн російської імперії має бути підпорядкуване інтересам москвичів. **„Існують, пише він далі народи неросійського етнічного походження на границі велико-російської родини, економічне існування яких тісно зв'язане з економічними інтересами великоросіян"**. Перша така країна — Україна, Кенан, правда, визнає „спеціяльний ґеній України", але твердить, що **„Україна є більше з погляду економічного частиною Росії ніж Пенсильванія частиною Злучених Держав".**

(Закінчення на стор. 3)

Іван Кедрин.

Джордж Ф. Кенан і наш підхід

Ім'я Джорджа Ф. Кенана стало голосне серед українського громадянства в Америці у зв'язку з недавньою його статтею про майбутність Росії. Джорджа Ф. Кенана, недавнього експерта департаменту стейту щодо справ Східної Европи, вважають русофілом. В русофільському дусі вдержана та — широко свого часу реферована в українській пресі — його стаття. Д. Ф. Кенан, виступаючи в обороні тези про необхідність зберегти після упадку Совєтів державницьку єдність (неділимство) Росії, у принципі признавав право українців на власну державу. Проте боронив свою тезу економічними арґументами, при чому вжив надзвичайно нещасливого порівняння, що Україна в господарському відношенні так зв'язана з рештою Росії, як Пенсилвенія і ЗДА. Український загал слушно обурився цим порівнянням. Проте, він пішов у своєму обуренні так далеко, що почав вбачати в особі Д. Ф. Кенана наче символ американського русофільства та ворожости до українства. Дехто почав квестіонувати доцільність української співпраці з Д. Ф. Кенаном, як американським діячем., вважаючи, що це може пошкодити українській визвольній справі.

Тимчасом такий підхід полягає на непорозумінні. Бо ж у даному випадку це питання не ідеології, а політичної тактики. А політична тактика допускає в такій справі дві можливості: 1) або проголосити такого діяча своїм непримиренним ворогом та відпекатися від усякої з ним співпраці, отже, логічно, бойкотувати також ті американські установи в яких він засідає, або 2) завести з ним на сторінках тих самих американських пресових органів, де він виступає з своїми русофільськими поглядами, ділову полеміку, оперту на власних наукових арґументах з тієї самої економічної ділянки, яку він заторкнув, і старатися своїми арґументами та своїми інформаціями бодай притупити вістря його проросійської орієнтації.

Автор цих рядків признається відразу, що він прихильник цієї другої тактики. Коли хтось схоче назвати першу тактику принциповою, другу опортуністичною, то для спрощення справи може так їх назвати, проте, це не змінює суті справи, що один і другий підхід це підхід тактичний, а не ідеологічний. В ідеологічному осуді русофільського становища автора нема ніяких різниць в усьому українському громадянстві. Це справа політики, а з політиці все ще рішає критерій доцільности, рішає питання: який практичний вислід? Коли ми з кимсь не хочемо полемізувати і вважаємо таким ворогом, що з ним не можна в ніякій формі співпрацювати, навіть на терені добродійної установи, то буває, що така людина підлягає твердим законам психологічної реакції: озлоблюється, щойно тоді стає нечула на ділові арґументи, закорінюється у своїх помилкових поглядах і стає насправді ворогом, навіть, коли б до того часу ним не був. Таке могло б статись також і з Кенаном. Але такого ніхто з нас собі не бажає.

Ми в Америці не чуже тіло і навіть у тямці не маємо ізолюватись тут та жити своїм ґеттом, думаючи категоріями „форейнерів", чужинців. Будучи американськими громадянами, чи кандидатами на них, маємо ту щасливу кон'юнктуру, що американський державний інтерес покривається з національним українським. І тому можемо мати невичерпаний запас арґументів з тими американцями, які американський державний інтерес бачать по лінії, напр., російських інтересів. Але треба з ними дискутувати! „Принципове" і то принципово-неґативне ставлення до таких американців, які не йдуть по лінії українських арґументів, неможливе передусім тому, що ми не в Польщі, не в Росії, ми не маємо діла з нашими національними противниками, тільки з одно-громадянами, яких мусимо переконувати, інформувати, освідомлювати, мусимо з ними боротися, але й співпрацювати, бо це боротьба за їхні душі, за їхні мізки, потрібні нам в інтересі і України і Америки. Адже ми на очах маємо щораз нові приклади, як американці, які ще кілька років тому про українство нічого не знали, або утотожнювали його з Польщею чи Росією (країною і народом), чи вважали маловажним племенем („стейтом"), як оті американці під впливом зустрічі з українцями та їхньої інформаційно - освідомляючої праці захитувались у своїх поглядах і ставали — одні швидше, інші помалу еволюціонуючи — українськими приятелями, чи пак дійсними і добрими знавцями справ Східної Европи. Сам факт порівняння господарської вартости України для Росії і Пенсилвенії для ЗДА вказує пророчисто, що Кенан таки дійсно багато дечого не знає. Тому саме треба з ним дебатувати та його переконувати. При владі в ЗДА — демократична більшість, ті самі демократи, які були при владі і за часів Ф. Д. Рузвелта і в перших часах Г. С. Трумана. Чи треба ближче пояснювати, які зміни зайшли в поглядах і політиці більшости тих самих людей?! Де той критерій, який диктував би нам твердження: цього можна ще переконати і треба його інформувати та з ним дебатувати, а тамтого вже не вдасться?!

Повторяємо: принципіялізм добрий і необхідний там, де мова про ідеології, про канони національного думання і відчування, — він поганий і зайвий там, де справа політичної тактики, бо ідеологія тривка, а тактика гнучка. Не можна вимагати від маси, щоб вона чітко відрізняла ці поняття і їх не переплутувала. Але можна і треба вимагати цього від української політики й політичної публіцистики, яка своєю діяльністю виховує маси.

Іван Хмельницький.

В КРАЇНІ РАБСТВА І СМЕРТИ

12)

До бараку, де я лежу, вбігають шестеро добре відживлених посіпак. Лише один з них у формі — це службовець НКВД — останні в'язні з „соціяльно-близьких", як НКВД офіційно називає злодіїв, розтратників, шахраїв і т. п. Зупинившися біля мене, починають допит: — Чому не на роботі?

— Хворий.

— Звільнення нема, — відповідає фершал і глянувши на мене додає, — зовнішніх признаків хвороби нема, — працювати може!

— Та у мене ж гарячка!

Це не перешкоджає посіпакам стягти мене з помосту і з стусанами попід ребра погнати до „карцера". Туди стягають ще кількох в'язнів, що не вийшли на роботу. Вони в цьому бачать свої будні. Вони систематично відмовляються від праці і співають простудженим фальцетом:

„Ми ховаємось під нари,
Не одна, а три чотири пари,
А нарядчик нас знаходить
І у карцер всіх відводить,
Ось, що власть совєтська
нам дала..."

Лежу в холодному кандєєві — ізоляторні. Це рубана з грубих кедрових стовпів чотирокутна вежа з маленьким загратованим віконцем. Не дивлячись на 40 ступневий мороз на дворі — тут немає печі. В'язні огрівають приміщення власним тілом — нас чоловіка з сорок і за яку годину повітря виповняється парою і стає трохи тепліше. Люди кричать мов на якомусь торговиці — співають, грають у карти, нахваляються.

Високий і худий — самі кістки обтягнуті жовтою миршавою шкірою ще молодий в'язень з карних злочинців нахваляються:

— Ось це вже рік я не працюю. Я їм не працював жодного дня, і ще не працюватиму два роки — проголошує він.

— Але... на триста грамів без приварку важко тобі просидіти два роки — говорить інший чоловік.

— Вмру, а не піддамся! — Гордо вигукнув відомий на весь табір філон.

Я відчув до його рішучої постави велику повагу. Тут, де люди добровільно жертвують життям і нехтують смертю, ціна людини дуже низька. Я це відчув на собі. Застудившися підчас роботи, а також пробувши три дні хворим у холодному карцері, я остаточно захворів тяжким запаленням легенів. І може довелося б загинути в цьому карцері, коли б той відомий філон при відвідинах карцера начальством не почав лаяти фершала.

— Ти чортів ескулапе, краще оглянь того хворого на гарячку!

Я не пам'ятаю, як мене винесли з карцеру до санітарного бараку.

Лікування в таборах.

Потрапивши до санітарної частини табору, авторові цих рядків довелося бачити багато дечого нечуваного. Мене, хворого на гостре запалення легенів, поклали до довгої понурої будівлі, що нагадувала колгоспну стайню, збудовану напоспіх з обапол і обрізків дощок і була зовсім не пристосована до північного холоду. Вітер провіва з однієї щілини в другу, а підчас пурги на підлозі лежав сніг.

Навколо лежало до двохсот хворих на різноманітні недуги: плямистий тиф, грипа в гострій формі, віспа, сифіліс і т. д., і т. д.

Раз на день через „палатку" швидко проходив „лікпом" (лікарський помічник); який навчився медицини тут таки в Сіблагу, переслухавши короткотермінові шостимісячні курси.

Цей ескулап вивчив дві три латинські назви і наказував санітарові, щоб цей приносив порошки з „натріюм сульфурікум", або мікстуру зі слабенького розчину соляної кислоти. Навпаки, другий фершал вживав у всіх випадках слабого розчину манганового калія.

— Це є найкращий лік і дизенфекція на весь Сіблаг — говорив він про цей лік і мабуть то була правда.

Через вікно санітарного бараку, я щовечора бачив, як на прийом до фершала збиралася величезна з кількохсот чоловік черга хворих.

Санітар записував у велику книгу прізвища хворих, фершал не питаючи давав напитися рожевої водички, або „натріюма" і вигукував:

— Давай, давай, проходь швидше!

Лише тих хворих, які не могли діпнутися і падали на очах, „лікпом" звільняв від праці на один день.

Прийнявши половину хворих з кількасот чоловіка, фельшер оголошував:

— Сьогоднішній план — триста звільнень від праці по хворости я вже використав. Прийом закінчено!

Кількасот чоловіка, втративши надію на звільнення, яке до речі тут теж плянується згори, понуро розходяться по бараках і там тихенько вмирають. Були випадки, що в бараках живі в'язні тримали ще кілька днів трупи, щоб...отримати на померлих пайку хліба.

Невмируща тема М. Гоголя про мертві душі знайшла широкий і страхітливий вжиток в таборах жахливої большевицької країни...

Тільки надто міцні люди, яким бракувало лише відпочинку — видужували в тій сан.-частині. Останні вмирали. Вмирали не поодиноко, а організовано — гуртом. Санітари глузували:

— Сьогодні вночі помер ще один колгосп злочинців!

У нашому таборі виникла пошесть кривавої бігунки. І тоді я почув крилате слово: „лікпом більше знає".

Щодня на кладовище вивозили десятки людей. Було оголошено „ударний місячник" для копання могил. Гробокопи одержали нову щоденну норму — сім могил на кожного. Звичайно, як у всіх большевицьких зарядженнях і ударниках, тут була „туфта" або обманювання. Риття могил давало не якість, а кількість. Такі, викопані за стахановським принципом могили, ледви могли в собі помістити мерця. Потім тіло злегка присипали землею, а далі густий сніг укривав решту.

Але в червні місяці, коли розтав сніг і осіла земля, голі п'яти трупів сторчали на всьому кладовищі...

(Продовження буде).

Віктор Приходько

ВЖЕ ПОЧАЛОСЬ

На цих днях у „Свободі" було надруковано статтю п. Наддніпрянця під назвою — „Ганебний антиукраїнський виступ", в якій він слушно й гаряче полемізує із невідомим ближче п. Пилипенком, що виступив у „Новому Русскому Слові" із неграмотною і ворожою статтею по українському питанню.

В цій справі треба відзначити наступне: від недавнього часу, а, властне, з моментом активізації російських угруповань, що утворили в Німеччині „Совет боротьби за свободу народов Росії" в „Новому Русскому Слові" почали раз-у-раз з'являтись статті та листи з приводу українського питання. Особливо справа зактуалізувалася після статті п. Дикого, під заг. „Оккупированная Украина". Рівень статті — дуже низький, за те демагог з п. Дикого неаби який, хоч і сама демагогія дуже плитка і несмачна. Загально навіть дивуєшся що в „Н. Р. Слові", — органі, де співпрацюють кращі російсько-еміграційні сили, може знайти місце подібний твір.

Як би то не було, одна українка, п. Раїса Шило, не могла стримати свого обурення й написала до редакції „Н. Р. Слова" листа, в якому гостро виступає проти писань п. Дикого, кінчаючи категоричним реченням: „а все ж таки Україна буде самостійною!"

Але кількома числами далі, у зв'язку із тою ж статтею п. Дикого, з'являється лист п. Ал. Волкова. Знову наївні обивательські міркування про те, що Україну створив німецький генерал Ейхгорн і под. А на доказ того, що російська й українська мова є те саме, обеззброююче в своїй наївности оповідання: ось, зустрів колись п. Волков на дорозі у Німеччині остарбайтера, який хотів закурити й попросив у нього, Волкова, циґаретку. При цій оказії розговорились й на національно - філологічні теми:

— Ти что ж, украінец? (питає Волков).

— Ні, руський!

— А отчего же ти по украінскі ґаваріш?

— А хіба ж український язик — не руський, чи що?

І так подивився на мене, ніби хотів сказати: „Ну і балван же ти, прості Господі!"

Це п. Волкову дуже сподобалось і він провадить: „За таку відповідь, що так просто розв'язала всю складну українську проблему, я йому віддав усі циґаретки і ми розійшлись приятелями".

„Ось факт — побідно кінчає Волков, — висловлений устами представника простого українського народу!"

Оце взірець „позему" більшої частини виступів у „Н. Р. Слові" по українському питанню.

Але редакція „Н. Р. Слова" хоче бути демократичною й безсторонньою і, поруч листа п. Волкова, ми читаємо короткий і темпераментний лист. п. Романа Кисляка, який з обуренням відкидає випади п. Дикого проти провідників українського народу і категорично закінчує:

„Ми, 40 мільйонів українців, коли треба, віддамо останню краплю своєї крови в боротьбі з Москвою за нашу свободу. Краще смерть, ніж московська неволя!"

Все ж, треба сказати, що не зважаючи на виключну консервативність і реакційність росіян в національному питанню, уже можна говорити про якийсь, може незначний, може навіть відосіблений, але все ж таки — „злам" в питанню майбутнього устрою Росії (СССР).

Маємо тут на увазі виступ в тому ж „Н. Р. Слові" росіянина Георгія Александрова, — людини інтелігентної, журналіста, де він стає по боці поневолених в СССР націй і висловлює думки, що, на фоні загально - звісного підходу росіян до національної проблеми, видаються, воістину як революційні і „чудацькі".

З огляду на особливий інтерес та арґументацію цього виступу, подаємо його в цілости. Бо уважаємо, що „про себе", на одинці зі своєю совістю, так міркує чи повинен би міркувати не один розсудливий росіянин.

Ось що пише п. Александров у своїй статті, під заг. „Патріотизм і демократія":

∴

Стаття п. Дикого „Оккупированная Украина" в „Новому Р. Слові", за 18 серпня ц. р. викликала досить численні відгуки з боку руских та українських читачів. Коли встати на послідовно демократичну і об'єктивну точку погляду, треба признати, що до відгуків не-руских читачів „Н .Р. С.' 'належить теж прислухатись.

Ленінський большевизм і особливо сталінський комуно-фашизм надзвичайно загострили національні противенства й зродили серед національних меншостей ,що заселюють територію СССР, жагучу ненависть до Москви.

Західним українцям, балтійцям, кавказцям, тюркам, поль. жидам, грузинам, армянам, кримським татарам, що гинуть в Колимських концентраційних таборах чи мучаться під чоботом совєтської окупації, дуже тяжко пояснити, що Москва, столиця руского народу і увесь руский народ є самі окуповані сторонньою для нього владою, а до складу совєтського уряду належать і представники зазначених вище національних меншин.

Для них, для народів іншого походження, іншої мови, іншої культури та інших традицій ,символом національного пригнічення є Росія.

Коли бути об'єктивним і справедливим до кінця і згадати національну політику царської Росії: переслідування жидів, ґетто й погроми, примусову русифікацію Привислянського краю й балтійських провінцій, спустошливі виправи Мініха й Потьомкина на Крим, Єрмолова — на Кавказ, Суворова на Варшаву, Скобелева на Бухару і Хиву — то треба признати, що у нащадків завойованих Росією народів і у мешканців окраїнних територій сталінської імперії є досить приводів до історично обґрунтованого недовір'я до Москви.

Не доводиться сумніватися, що майбутня невідразна к а т а строфа сталінської рабовласницької імперії викличе бурхливі центробіжні рухи окраїнних народів. Останні вже мають по горло турботливої опіки Москви.

Можна наперед передбачати, що секретаріят ОН буде завалений петиціями про переведення плебісциту для самоозначення хоча б казанських татарів, киргизів, — може бути й мордви та черемисів.

Є різні ґатунки патріотизму. Наприклад, гордий і повний гідности патріотизм громадянина Злучених Держав чи Швайцарської федерації, якому справді є чим пишатися, — хоча би тим, що в цих країнах люди будь якого походження і національности, люди будь якої мови, релігії і традицій користуються в однаковій мірі усіма дарами свободи, незалежности і взаємної толеранції.

І є інший рід патріотизму, — так званого „звіринного". Це — зоологічний, великодержавний шовінізм, що будує свій добробут на стражданнях поневолених народів.

Приклад такого патріотизму „ібер аллес" показали нам німці.

Рік тому я опублікував на сторінках „Соц. Вєстніка" мої спогади очевидця — свідка трагічного загину маленького добродушного і привітного народу — кримських татар. Мої матеріяли були збазовані не лише на моїх спостереженнях за совєтський період життя цього народу ,але й на розшуках у бібліотеках та архівах, — з притягненням людей ,що розуміють татарську, турецьку і арабську мови, — на джерелах про життя кримських татар за усі 150 літ руского й совєтського панування.

Після цих моїх дослідів (вони були опубліковані у книзі, забороненій в СССР), я відмовився від чести звання руского патріота в тому розумінню, як цей патріотизм розуміють з паризького „Возрождєнія" (рос. монарх. часопис). Один з тамошніх „патріотів" нещадно розкритикував мої скромні краєзнавчі досліди, обвинуватиши мене, корінного москвича' в самостійности, бандерівщині і подібне.

Чому, власне, в бандерівщині, а не сеід-гапієвщині, вели-ібрагимовщині чи панісламизмі, — це для мене залишилось незрозумілим.

З ризиком, що мене знова обвинуватять в якій небудь бандерівщині, я підношу свій голос руского демократа за захист пригнічених і обездолених народів, що страждали століттями в царській тюрмі і що страждають далі у сталінській тюрмі народів.

Щире бажання бачити мою батьківщину — Росію не обов'язково великою і могутньою, але вільною, справедливою, демократичною федерацією вільних і незалежних народів, примушує мене протестувати проти статтей, подібних до статті п. Дикого.

Подібні статті та висловлювання напередодні близької, може бути найбільшої кризи в історії Росії, здатні тільки позбавити нас, руских, останніх союзників у стані вільних і незалежних націй.

Людям, що все ,ще одержимі великодержавним руским шовінізмом, у нашу добу проголошення незалежности Індії, Пакістана, Ізраїля, Бірми й Індонезії, залишається лише одне місце — в лагері Сталіна, що побудував найстрашнішу в історії людства тюрму народів, де між іншими народами замкнений і наш руский народ".

∴

Так пише п. Г. Александров. Це — мова кращих представників російської інтеліґенції, якою вони уміли і уміють говорити, коли справа торкається загальних і абстрактних питань свободи і людського співжиття. Треба лише, щоби вони навчились тієї мови у відношенню до народу українського, який від російського не бажає нічого, лише аби він не перешкоджав йому жити вільним людським життям...

Але не минає й тижня, як на сторінках того ж „Н. Р. Слова" виступає наш землячок Пилипенко. Знову наївності і глибоко обивательські міркування (щоб не сказати сильніше), а також певного роду підступ: бажання посварити наддніпрянців і галичан.

Не встиг, одначе, відповісти на це п. Наддніпрянець у „Свободі", як у „Н. Р. С." вискакує новий землячок — Максименко і злобно полемізує із п. Багряним, який виступив в „Укр. Вістях" (Ульм) із дуже обґрунтованою статтею проти плебісциту. П. Максименко, звичайно, за плебісцит і... проти „сепаратистів"?!

Не знаємо, як це робиться — організовано чи припадково, але факт залишається той, що в органі, дуже поширеному серед росіян і малоросів, уже нині проводиться посилена кампанія (плебісцит!) проти українських визвольних змагань. Тимчасом, відповідного одпору з боку українців у тім же органі — нема.

І це — величезна шкода і велика наша помилка! Цією справою рішуче треба занятись — так залишати її в кожному разі не можна...

ЖИТТЯ В НИНІШНІЙ ПОЛЬЩІ

У нюйорському німецькому щоденнику „Штаатс - Цайтунґ унд Геральд" Карль Ковальскі (як видно з призвища — або поляк, або польського походження) оповідає про теперішню Варшаву, про життя у ній та взагалі про відносини по польських містах під нинішньою тамошньою сателітською владою. Автор жив у Польщі безперервно в рр. 1947-51 і працював на відповідальних становищах у польському промислі, тому особливо цікаві й авторитетні його інформації про польське виробництво та ринок збуту. Подаємо короткий зміст:

Варшава, не вважаючи на страшне поруйнування підчас першої німецької облоги і пізнішого повстання, робить знову враження великого міста. Рух величезний, трамваї й автобусові лінії функціонують правильно й точно, дарма, що є збираниною возів прерізного походження і різних типів. Зате таксівки є рідкістю; кінні візники, як колись, так і тепер є одною з прикметних рисок Варшави. Поруч із відбудовою давніх вулиць іде праця над закладанням нових, як, напр. велика репрезентаційна вулиця, що веде із Праги по другому боці Висли поруч поруйнованого Замку на Старе Місто, потім біля Саського Саду до Маршалківської. Та найкращі будівлі знищені і невідбудовані: королівський Замок, Саська і Брюлівська палати, Великий Театр і ін. На Саському майдані (що звався потім „Пілсудського"), залишився ненарушений пам'ятник Незнаному Воякові (автор не згадує про долю пам'ятника Йосифа Понятовського, долота Торвальдзена). Колишня Алея Уяздовська, потім Пілсудського, а за німців Гітлера, зветься тепер Алею „Генераліссімуса Сталінна", а в палаті Лазєнки мешкає оперетковий президент Польщі Берут.

Крамниці на головних вулицях Варшави повні прегарного краму, футер, славної варшавської обуви, жіночої конфекції. Проте єдиними покупцями є мабуть тільки партійні достойники і чужинецькі дипломати, бо на вулицях видко людей лиш у лахміттях. Все ж, єдині з цілої Польщі залишки колишнього життя і колишнього добробуту та польської думки є таки лиш у Варшаві, найбільш відпорної до реформи нового режиму. Тому щораз нові тисячі людей приїздять туди, заганяючи до абсурду мешканеву крізу та питання, як має приїджий позамісцевий гість переночувати бодай одну ніч. В порівнанні з Варшавою зовсім не відбудовується поруйнований Данціґ (Ґданськ), зате значно відбудований Познань.

Промисл цілком знаціоналізований, власників прогнано або затруднено на підрядних роботах. Директорами стали лиш „вірні" комуністи, які перейшли відповідні короткі курси. Як у всьому Совєтському Союзі, таксамо у Польщі, і в хліборобстві й у промислі ідеться тільки про одне: плян і „перевиконання пляну", про перегони у продукції. На кваліфікації робітника не звертається уваги, сирівці препоганої якости, але це не перешкоджає кричати вічно про щораз нові успіхи в побільшуванні продукції. Ці гасла і звіти займають у польській пресі таксамо найбільше місця, як і в цілому Совєтському Союзі. Щораз проголошується нового „героя" чи „геройку праці". Від героїв взагалі кишить: є герої миру, герої народної демократії, герої молодняцького фронту, герої корейської війни, герої червоного Китаю, а в останньому часі і герої східньої Німеччини.

Ввесь апарат збюрократизовано цілком по зразку большевицької Росії, з цілою ватагою партійних контрольорів на різних становищах у кожній установі, кожному підприємстві. Напр. директор фабрики фактично має мінімальний голос, бо мусить рахуватися з партійним секретарем, кадровим зверхником, секретарем профспілки і секретарем пропаганди, — у кожній фабриці зокрема. Призначує цих людей або партія або „Служба Безпеки" і всі вони є у практиці зверхниками над директором, який не має права прийняти ніодного робітника на працю. Тому, що ці партійні достойники зправила взаємно суперничають, панує ще більший хаос. Всі вони — партійці, здебільша недавні робітники, які роблять партійну карієру. Фахове знання тих людей з роками не зростає, а меншає, бо ніхто з них про саму фабрику та її проблеми фактично не думає. Офіційно існує в Польщі 8-ми годинний робочий день, а фактично невільнича праця, бо вічно є надслужбові години, що їх лиш дуже рідко оплачується. Основна платня мінімальна, до неї доходять премії за „норму" і функційні додатки. Кому скреслюють премію і хто не має тих додатків — той голодує, а що премія це половина платні, то всі рвуться „перевиконувати норму", від чого є зріст „героїв праці" і непридатного краму.

Всі крамниці є „кооперативні", великі товарові доми підпорядковані окремій установі. Та сама бюрократизація і той самий балаґан, що скрізь у Совєтах: на денному порядку є продаж зимою виключно лише літніх речей, чи літом лише зимових, раз усі крамниці повні мидниць, то знову мидниці на лік не дістати і т. п. Цілі ваґони цитрин гниють чи ваґони підков ржавіють, бо йде між різними чинниками спір, яку призначити ціну. Потім приходить крик, що діють саботажники і якийсь жертвенний козел йде до в'язниці чи щезає. Так само „плянування" іде не за фаховими принципами, а під смак партійної верхівки, отже кожний плян є блефом.

Життя і відносини в Польщі „зрівняні вниз" до рівня загально-совєтського. Самобутні риски щораз більші щезають і замазуються.

Бути членом Українського Народного Союзу, значить належати до такої української організації, яка об'єднала в Америці й Канаді найсвідоміші українські сили в один ідейний моноліт та поставила його на службу нашим країнам та нашому поневоленому українському народові.

ЩО ТАКЕ ОРГАНІЗАЦІЯ "FREE RUSSIA FUND"?

(Закінчення зі сторони 2)

Оце погляди президента „Фрі Роша Фонд" на справу майбутньої Росії та Росією поневолених народів. На думку директора Фішера, висловлену в його вступі до тієї книжки, це мав би бути той „бекґравнд", що мавби стати підставою поступовання „Фрі Роша Фонд" зі скитальцями з-під Совєтів. На тих засадах мала б іти праця організації „Фрі Роша Фонд", щоб „збільшити ужитковість для вільного громадянства" збігців усіх совєтських н а ц і ональностей через допомогу їхнім культурним, академічним та допомоговим організаціям", як сказано в чартері „Фрі Роша Фонд".

Свою книжку видану в 200 примірниках директор Фішер називає підручником (Менюел") себто провідником для внутрішнього п о с т уповання органів „Фрі Роша Фонд".

В ім'я правди та безсторонности слід признати, що не всі члени Ради Тростієів дотримуються поглядів екзекутивного директора Фішера та президента фонду Кенана. До Ради Тростисів належить ще Філіп Мозлі, професор Колюмбійського університету, праці якого друковані про Росію, зокрема про російський імперіялізм, далеко відходять від поглядів Кенана, а наближені до поглядів поневолених народів. На жаль, в підручнику організації „Фрі Рош'я" нема напечатаної ані одної статті проф. Мозлі, хоч його стаття про російський імперіялізм сильно причинялася б до висвітлення та розуміння майбутньої Росії.

Проф. Мозлі веде тільки окремий науково-дослідчий інститут, офіціяльна назва якого: "Research Program on the U.S.S.R." за гроші безпосединьо "Free Russia Fund", а посередньо — Фундація Форда. Його дослідчий інститут зорганізований як напівсамостійна одиниця при Колюмбійськім Університеті. Директором дослідного програму управа „Фрі Рош'я Фонд" призначила проф. Мозлі, його заступником Александра Даліна (син Давида Даліна).

Засадою д е м о к р атичного громадянства подавати громадянству факти, а сама громада нехай зробить висновки та практично їх застосує. Оці статті про „Фрі Рош'я Фонд" подали тільки самі факти, взяті із офіційної публікації тої установи.

(Кінець).

КВАКЕРИ У КИЄВІ

Протягом двох днів у Києві перебувала делеґація англійських кваккерів, тих самих, що три години розмовляли з Маликом у Москві. Квакерам показано дитячий садок ч. І Печерського району в Києві та колгосп ім. Молотова, Броварського району коло Києва.

(У. Думка)

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ

ҐРОС ВІДМОВИВСЯ СВІДЧИТИ...

(Закінчення зі стор. 1.)

дітей і всю родину запідозрених. Не зважаючи на це, Ґросс згодився послухати ради судді і скласти свідчення перед слідчою судейською лавою, і відповісти на запити прокуратора.

Після відчитання цих записок суддя звернувся до прокуратора, щоб той ставив дальші питання до свідка. За кожну відмову суддя грозив свідкові карою за непослух суду. Коли свідок повторив свою відмову, суддя запитав його, що його спонукало замовчувати те, що він уже сказав підчас слідства перед великою судейською лавою. Чи може він дістав яку обіцянку, а може погрозу підчас учорашнього свідчення в суді? Може який знак від кого? Гросс вперто відповідав, що він хоче рятувати свою рідню від небезпеки. На це суддя заявив, що суд дасть йому охорону від усякої небезпеки. Гросс відповів, що суд не може тримати поліцію коло нього ціле його життя і що він воліє сидіти в тюрмі ніж жити у безперервном страху за долю родини, головно дітей.

Гросс покараний за непослух судові.

Суддя загрозив свідкові, що за непослух буде тримати свідка в тюрмі навіть тисячу років, доки він там не зогниє. Свідок далі поводився провокативно. Тоді суддя пробував дістати від нього зізнання, чи він може ствердити б о д а й тільки загально, чи кожен обвинувачений поодинці винуватий чи не винуватий у закиненому йому злочині, як це свідок ствердив був під час слідства, одначе Гросс не дався спонукати до відповіді. Після того суддя проголосив Ґроссові кару п'ять років тюрми і $15,000 грошевої кари із внеском прокуратора звільнити обвинувачених від вини й кари.

Після драматичного закінчення розправи прокуратор сказав кореспондентам, що свідок нібито Ґросс, перед судовою розправою під час своєї втечі до Атлантік Сити дістав обіцянку, що для нього грачі складуть фонд $75,000, з чого $40,000 призначать на оплату судової кари, а $35,000 на утримання родини, коли він буде в тюрмі. Прокуратор сказав, що прослідить цю справу і змагатиме до того, щоб хоч щось врятувати з своїх приготувань до судового процесу.— Гері Гросс чекає судового присуду за свої провини, до яких він уже признався був у карному суді давніше і за які його жде кара тюрми до 65 років. Крім того його жде суд у стейті Ню Джерзі за закиди, подібні до тих, що й у стейті Ню Йорк.

ЗАСНУВАННЯ ДЕЛЕҐАТУРИ

Українського Лікарського Товариства в Дітройті, Міш.

Дня 2 вересня відбулися в готелі Статлер у Дітройті Основуючі Загальні Збори Лікарського Т-ва. На них докінчено організацію делеґатури УЛТ що, до речі, проходячи крізь різні стадії проволікалася від приблизно двох літ. Мале зацікавлення членів та брак їхньої приявности на тричі скликуваних зборах були цього причиною. Та вкінці вдалося стягнути 19 осіб, лікарів Дітройту й околиці й приступити до організації Делеґатури. Вибрано управу ,зложену з 5 членів: голова д-р А. Т. Кібзей, заст. голови д-р Софія Парфанович, секретар д-р Тамара Панчук, скарбник д-р Дмитро Ткачук, організаційний референт д-р Павло Джуль. Програму та завдання товариства широко продискутовано. Вирішено робити ширші сходини раз в місяць — першої неділі — та присвятити їх науковим рефератам і діловим справам. Велике зацікавлення викликала справа зміни медичного закону щодо допущення до нострифікації, про що доложив зборам адв. Панчук. Він реферував цю справу на зборах Медичного Т-ва в Лянсінґу, подав свої пропозиції щодо допущення ДП лікарів до практики та осягнув деякі поступки з боку досі зовсім недоступних медичних властей в стейті Мішіґен. Та справа ця досі ще в розгляді і нічого певного не відомо. Вирішено поцікавитися цією справою ближче та просити адв. Панчука не спускати її з ока.

Вирішено теж допомагати один одному так інформаціями про студії й вимоги в різних стейтах як теж і про вільні місця в лікарнях. Дискутовано справу побудови українського шпиталю.

Адреса Т-ва тимчасово: УЛТ Дітройт (на руки д-ра А. Т. Кібзея), 4651 Braden Ave, Detroit 10, Mich.

УКРАЇНСЬКА ХРОНІКА

● **Філія „Просвіти" у Валентін Альсіна, Арґентина, взяла участь** у святі державного арґентинського прапора, до чого філію запросила державна місцева влада .По інших філіях процвітають аматорські драматичні гуртки ,що становлять переважно такі п'єси, як „Ясні зорі" В. Грінченка, „На перші гулі", „Як ковбаса та чарка" і т. п. Чимало також танцювальних гуртків.

● **Побудова українського дому** в Куритибі (Вразилія) стала дуже популярна серед українців по всій Бразилії. Лише дві громади позичили 400.000 круйзерів, отже, реалізація акцій на мільйон круйзерів пройде дуже легко. Будинок, побудова якого близька до свого завершення, вмістить усі українські установи в Куритибі. Він буде досить великий для того, щоб здавати на винайм решту приміщень і з того утримувати весь будинок.

● **20 дійсних членів УВАН перебуває тепер в ЗДА. До Управи УВАН у ЗДА** входять: проф. М. Ветухів (голова), проф. Д. Горняткевич (заступник голови), проф. В. Порський (секретар), проф. О. Грановський, проф. К. Косенко, проф. В. Тимошенко, д-р М. Шлемкевич (члени управи), заступники секретаря — Л. Биковський і Ю. Луцький. Контрольна комісія: Л. Чикаленко (голова), проф. Р. Смаль-Стоцький і проф. І. Розгін.

● **„ОУН уважає, що участь будьяких українських** громадських і політичних чинників у вербуванні українців на наємну службу до чужинних військ з погляду української самостійницької політики і визвольної справи недопустима. Військове школення українців при чужинній допомозі може бути корисне для визволення України тільки при відповідному політичному ставленні відносних чужинних чинників до нашої справи, при серйозних ґарантіях, що вишколювані українці не будуть в жодний спосіб приневолені служити й боротися в чужому війську, тільки стоятимуть в службі українських визвольних змагань, під опікою й директивами українського політичного проводу і матимуть змогу боротися під українськими національними прапорами і під українським командуванням за Українську Самостійну Соборну Державу". Таку заяву оголосив у своїй пресі провід ЗЧ ОУН Бандери на заперечення чуток, що з його доручення дехто провадить вербункову акцію серед українців.

● **Представництво УВАН у Німеччині**, що оселилося недавно в Мюнхені у великому будинку ч. 69-75 при Гільтеншперґельштрассе, заселеному майже виключно українцями, організувало, між іншим, в будинку культурно-освітню роботу, якої досі в цьому українському скупченні не було. Проф. В. Дубровський прочитав доповідь про Володимира Святого, як будівника української держави. Слухачі були дуже задоволені ,а власник кантини цього будинку Д. Паньків спеціяльно для зібрання приготував і прикрасив одно із своїх приміщень.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ У. Н. СОЮЗУ!

ПРОТИБОЛЬШЕВИЦЬКА МАНІФЕСТАЦІЯ В ДІТРОЙТІ

відбудеться дня 21 жовтня, а не 14-го, як було подане в дописі з Дітройту (Свобода, ч. 217).

ПРОЩАЛЬНА ВАТРА

(З дитячої оселі ОО. Василіян у Бабилоні, Л. Ай. у 1951 році)

Ще раз оглянулося сонце по озері, що спалахнуло золотим жаром, і кануло на небосхил. А коли перші смерки стали крадьки надходити, тоді висипалась дітвора на подвір'я й загомоніла. Тримаючи в руках накривала, то накинувши їх на рамена, ходять дівчатка й трохи не кожна мурликає якийсь мотив пісні, якої слова — побут на вакаційній оселі ОО. Василіян у Бабилоні. Мами наказують своїм доням, щоб гарно виконали свої „ролі". Це ж прощальна ватра, а завтра вже додому!

Блиснули зорі й усі діти „гусаком" через місток подались на острів, а за ними батьки й гості. Тут розсілись вколо. І з першими словами пісні „Боже Великий" запалили ватру. Що більше полум'я ватри здіймалось вгору, то більше родинний настрій огортав цю громаду на острові. Провідниця дівочої оселі п. А. Ракоча-Телепко щирими словами привітала зібраних. І почалась програма-розрада, що її виконували діти. Точка за точкою проходили серед загального зацікавлення й живої співучасти всіх у цій дитячій програмі. Сміхи і згадки за рідною землею і за нашими рідними, вибухали — відповідно до виконуваної точки програми — разом із полум'ям ватри, що весело, тріскотливо палала. Чергувались радість і смуток, як завсіди в житті; як і ця ватра — що потухала, то знову здіймалась хижим полум'ям сповпом угору, до зір, щоб своє тепло разом із теплом сердець дітей і старших, що тут довкола неї зібрались, передати через простори на Україну. Врешті, прийшла хвилина закінчення цієї прощальної ватри, всі — діти, батьки й гості руками сплелись родинним ланцюгом довкола ватри і відспівали „Добраніч". На цій ватрі, що відбулась 31 серпня ц. р. між гостями бачили ми м. і. д-р Кузіві, Кузьмовичі, Олесницькі.

На другий день, 1 вересня, пополудні о 5:30 ,відбувся концерт-попис дівочої оселі ОО. Василіян у Бабилоні. Програма гарно складена і ще краще виведена захоплювала дітей, батьків і гостей, що зібрались в захисній галі оселі .Рясні оплески зворушеення і, в декого, сльози найкраще стверджували успіх концерту, а ще більше успіх і користи дітвори ,що перебувала на цій оселі. Всі дівчата ,що виступали, виявили у свій хист, і талант, та й інтеліґенцію у точках програми, що її виконували. Програма зачалася молитвою „Боже Великий" при вільних вправах. У вступнім, слові п. А. Ракоча-Телепко, яка цю оселю, при помочі пластунок Люби Іванчук і Христі Телепко, й вела ,подякувала о. Мелетеєві Войнарові ЧСВВ за його дбайливість, жертвенність для оселі. Потім, ішла програма, точка за точкою. Діти виконували її з запалом і щиро. І Ляля Кузів, і Мирося Спринська і Віра Стефанів та Христя Сваричевська, Христя Вартко, Люба Крижанівська, усі ці діти, кожне прикметно для себе ,дали багато серця й чуття та хисту у виконанні. Друга частина програми була виконана дещо „старшими" дівчатами. Нана Олесницька з хистом і майстерністю виконала фортепіянове сольо „Орел". Люба Іванчук із ясним зрозумінням і чуттям продеклямувала поезію Володимира Сосюри „Любіть Україну". Далі чергувались танки сольові і гуртові, хор, збірна деклямація „Євшан Зілля" і вільні вправи при піснях.

Підчас програми забрав слово мгр. Ст. Спринський, що в імені батьків подякував ОО. Василіянам за влаштовання і ведення цієї оселі, на якій діти знаходять і мають „острів" нашої України, живуть в атмосфері рідного; доказ, що навіть діти тут роджені, які не вміють української мови, за час побуту на оселі вже говорять по українськи. Звернувшись до дітей, закликав їх бути вдячними ОО. Василіянам і взагалі проводові й опікунці за їх працю над ними і щоб ніколи не забували, що там, на наших рідних землях наші діти живуть у безбожній неволі Москвина, живуть у недостатках і нужді.

При кінці програми виступив о. М. Войнар ЧСВВ і зворушливими словами, при загальному зворушенні, наказував дітям, щоб ніколи не забували за основне в житті молоді і всього народу — Бог і Батьківщина! Буде Бог у серці молоді, буде Бог і в серці цілого народу, буде й Україна незалежна, а в ній лад і спокій. Далі, подякував п. А. Ракочі-Телепко за дбайливе й таке віддане ведення цієї оселі з педагогічного боку. Братові Мартиянові ЧСВВ за поміч у веденні оселі, якому діти у своїй осельних піснях виявили свою вдячність. Паням М .Сваричевській, Ст. Гевко і Ліді Котлярчук за справді жертвенну і мозольну працю в кухні, яка так зразково була ведена за ввесь час оселі. Д-рові Кузьмовичеві за лікарську опіку над дітьми, яку він виконував безкоштовно. ПП. Кузівим і Олесницьким за поради і поміч.

Національним гимном закінчено це миле вечірря дівочої оселі. Фортепіяновий провід у концерті був у руках п. Ліди Котлярчук, а керувала пописом п. А. Ракоча-Телепко. При цьому не можемо поминути щирої прихильности до оселі, що її виявив о. Е. Мацелюх. А саме на втіху дітям написав він на теми побуту оселі декілька віршів, які молодь відспівала при ватрі й на концерті-пописі, і які молодь понесла й до хати. З одної пісні, на мотив „Як з Бережан до кадри", дещо й наведемо:

Як з Бабилону додому
Дівчатка від'їжджали,
Їм краялось серденько
Із жалю, і з печали.
Нам добре всім тут було,
Весела гра щорана,
Доситно ми все мали, —
Це річ вже Мартияна.
Прощай же нам ставочку
І дикії качата,
Прощальну співаночку
Співають вам дівчата.
Сумують старі дуби
Бо хвиля це остання,
Замовкне сміх і радість
Діточого іграння.

На кінці треба б іще зазначити, що оселя зачалася ще 24 червня і тривала: для хлопців до 29 липня, а для дівчат від 5 серпня до 2 вересня .Усіх дітей на оселі за все це літо було 121. Деякі були через обидва сезони.

Н. Н.

ТЕЛЕФОНУВАВ ДО БІЛОГО ДОМУ ЗА РОБОТОЮ, ДІСТАВ $10 КАРИ

Шікаґо. — Дюї Вилйемс, корабельний кухар з Лос Анджелес, дістав грошеву кару за те, що пробував телефонувати з залізничої станції Джолієт до президента Трумана за роботою. Він уже раз відзискав свій стан праці, коли телефонував до президента Рузвелта. Тепер він знову втратив „джаб" і думав, що през. Труман йому поможе. Тому, телефонуючи до Білого Дому, він зажадав особистої розмови з президентом. Замість того поліційний суддя Мартін Джексон наклав на нього кару $10 за „безладну поведінку". Після сплати кари в нього лишилося ще $1.66 на дальші телефони.

● В гості до генералісимуса Франко має поїхати президент Філіпін Квіріно.

Від ВИДАВНИЦТВА ЕНЦИКЛОПЕДІЇ УКРАЇНОЗНАВСТВА

Прохаємо ВШан. Передплатників вирівняти залеглості, зокрема якнайскоріше прислати доплату за третій том Енциклопедії.

Передплата виносить сьогодні 33,00 дол. за цілість. Хто хоче передплачувати ратами, мусить вплатити за перший том 15,00 дол. згори.

Після замкнення передплати книгарська ціна ЕУ буде: 45,00 дол. за цілість. Прохаємо поспішати.

За всіми інформаціями і в усіх справах Енциклопедії прохаємо звертатися на адресу:
M. Shlemkevych, 347 Grier Avenue, ELIZABETH 2, N. J. USA

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

ТОРОНТО, Онт.

День УНО

Через недописання погоди, День УНО відбувся в спортовій залі, 2 вересня. Погода недописала, але зате дописало українське громадянство міста Торонта своєю тисячнею участю. Керівник цього надзвичайно вдалого фестиву, д-р С. Росоха, мав нагоду теж вітати численних гостей, що прибули не лише з цілої східної Канади, але також і з ЗДА. Між присутніми переважала молодь, що є запорукою світлої майбутности української спільноти в Канаді.

Початок науки в Рідних Школах

В перших днях вересня відбулося відкриття шкільного року в Рідних Школах в Канаді. В Торонті є кілька таких шкіл, що містяться при двох філіях УНО, під українськими церквами: греко-католицькою і православною та в Українськім Народнім Домі. Найбільша числом учнів є Рідна Школа при УНО, в якій почато навчання 5 вересня.

Тоска в Торонті

9. вересня українські співаки-артисти: Л. Рейнарович, Л. Черних, Л. Горн і В. Тисяк під проводом проф. Л. Туркевича успішно виконали деякі фраґменти з цеї славної опери, в авдиторії УНО. Дальші оперні і драматичні вистави під проводом проф. Л. Туркевича з рамени культ. осв. секції УНО в Торонті підготовляються. По береги виповнена простора авдиторія УНО українським громадянством мимо того, що в ту неділю була чудова погода, свідчить про те, що українське громадянство цікавиться такими виставами.

Поклін Замордованим Героям

Українське громадянство західного Торонта віддало поклін жалібною академією сл. п. полк. Миколі Сціборському та сотн. Омелянові Сениковi-Грибівському, які полягли від братовбивчої кулі 31 серпня 1941 в Житомирі.

Українські Традиційні Обжинки

В неділю, 23 вересня, Організація Українок Канади ім. Ольги Басараб у Тоорнті влаштовує в Спортовій Залі УНО, 297 Каледж, традиційні українські обжинки з добірною програмою обрядового характеру. Весь дохід призначений на сплату боргу Українського Національного Дому в Торонті ,що надає цій імпрезі ще більше суспільно - громадського характеру.

60-ліття Українських Піонерів у Торонті

Підготовка до цього свята добігає до кінця. Ювілейний Комітет під енергійним проводом мґра В. Гультая працює без перестанку. На ті, 29 і 30 вересня всі організації відкликали свої імпрези, щоб тим уможливити своїм членам і симпатикам повну участь на всіх імпрезах цього 60-ліття. Приготовляється кілька хорів до спільного виступу під проводом диригента хору УНО „Воян" проф. Л. Туркевича.

Свято Карпатської України

В першій половині м. жовтня Братство Карпатських Січовиків (всюди, де існують його клітини) відзначить 13 річницю проголошення першого автономного уряду Карпатської України, що сталося 7. жовтня 1938 року і відколи Карпатська Україна сталася сфедерованою державою ЧСР.

Василь Тимко

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Річні збори Об'єднання, б. Вояків Українців в Америці — Відділ Ню Йорк

Дня 8 вересня ц. р. в власній домівці при 149 по 2 евеню, відбув свої чергові Звичайні Загальні Збори нюйорський відділ Об'єднання бувших Вояків Українців в Америці (ОбВУА). До Об'єднання належать як старі ветерани колишніх Армій УНР і УГА, так і молодші військовики бойових формацій Карпатської України до бійців УПА включно, як також військовики-українці чужих армій.

Загальний звіт з життя й діяльности Відділу за звітний період склав голова Відділу, ґенштабу полковник А. Валійський, а доповнили цей звіт своїми справозданнями окремі функціонарі. Відділ організовано брав участь разом з іншими організаціями при обходженню різного рода національних імпрез, відзначав історичні дати тощо, а в рямцях своєї організації улаштував дві розвагові імпрези та десять доповідей і рефератів, переважно на теми воєнно-історичні.

Після дискусій над звітами Загальні Збори уділили абсолюторію старій управі з подякою за успішну діяльність. Подяка ця виявилася зараз же при виборах нового голови Відділу, коли полковник Варвінський ,голова Комісії-матки, запропонував Зборам кандидатуру полк. Валійського. Всі присутні бурхливими оплесками вітали „нового голову" і таки досягнули того, що полк. Валійський погодився бути головною Відділу і на цей раз. До нової управи більшістю голосів були обрані: ред. Ів. Кедрин-Рудницький, майор Черкасевич, Несенюк, Дмитренко і Зубенко, а запасові члени — Удич і Винник. До Контрольної Комісії: полк. Варвінський, проф. Паливода, д-р Котик; до Товариського Суду: д-р Козак, мґр. Стахів, інж. Малюта.

З постанов, що мають загальногромадське значення, слід відмітити ухвали Загальних Зборів про найактивнішу участь Відділу у Великій Українській Маніфестації, заініційованій Українським Конґресовим Комітетом. Крім тих наших членів, що вже були на перших організаційних нарадах у цій справі (Кедрин-Рудницький, Стахів) обрано спеціяльний комітет для праці в комісіях по підготовці цієї Маніфестації, а саме: май. Вакума, інж. С. Литвиненка і інж. Красноноса, з тим, щоб ці панове включилися до праці в комісіях відразу ж. Крім того апельовано до всіх членів Відділу, які мають час і можливості, добровільно зголошуватись до праці в Комісії по урядженню Великої Маніфестації в Ню Йорку.

Зборами провадив полковник Сергій Єфремів. В числі 55 присутніх членів Відділу були генерал Загродський і пані-комбатанти: Марія Скубова та Ірена Домбчевська. Загальні Збори закінчилися відспіванням усіми присутніми українського національного гимну.

Присутній

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

БЕТЛЕГЕМ, ПА. — Збори Бр. св. Димитрія, від. 288, відложені з неділі, 16. вересня на неділю, 23. вересня, в год. 2. пополудні, в парафіяльній салі, 235 Карбон вул., з причини, що урядники зайняті в роботі. Уряд просить членів явитися на збори. — М. Брус, предс.; Д. Мушастий, кас.; А. Данилюк, секр.

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ

БЛ. П. СОФІЯ ГРИЦАЙ

з дому Козмовська. Померла 5 липня 1951 в Ню Бритен, Конн. Родом з села Віски, повіт Сянік. Померла маючи всього 30 років, полишаючи по собі глибокий жаль, бо була прикладною українкою, як під оглядом національним, так і релігійним. Полишила в жалобі мужа. На похороні зібрано на народні потреби $33 і вислано в призначені місця.

Дня 9. вересня 1951 р., помер новоприбутий член Тов. Запорозької Січи, від. 367 У. Н. Союзу у Рочестер, Н. Й., у 55 році життя

РОМАН ХАРАМБУРА.

Прибув до ЗДА у грудні 1949, а членом став у вересні 1950. Родився у Яворові, Україна. Був сотником УГА, вчителем й адміністратором Українського Банку. Лишив у смутку маму Анну, жену Олену, сина Андрія, дочку Анну, зятя Миколу й внука Ігора. Похорон відбувся 12. вересня з церкви св. Йосафата при участи родини, преятелів й членів Тов. Запорозька Січ й на цвинтар Holy Sepulchre. — В.Й.П.!

В. Попович.

В ШОСТУ РІЧНИЦЮ ТРАГІЧНОЇ СМЕРТИ
ЛЕСІ ІВЧЕНКО
буде відслужено панахиду за спокій Її душі, в неділю, 23 вересня, зараз після Служби Божої, о год. 12-ій, в церкві Св. Володимира, в Ню Йорку, 14 Ст.
МАТИ

ТАРЗАН, ч. 2679. Поставлене питання.

Затримавши Тарзана так, щоб не чули його колеги, Лета сказала: „Я не можу надякуватись вам за врятування..." — „Забудьте про це..." перервав Тарзан швидко. „Я знаю тепер, що ви не Роберт Воррік", сказала вона. — „Я пробував це сказати Вам ще в Дуалі", нагадав він їй. „Я знаю", сказала вона, „але схожість між вами надзвичайна. Це була зрозуміла помилка... з мого боку". „Також і з боку ваших друзів", сказав він. Потім, круто: „Що ви знаєте про мапу Ашра?"